

Sammenstilling: Tax Justice Norges innspill til politiske prosesser i 2025

Tax Justice Norge er en frivillig organisasjon som jobber for mer økonomisk åpenhet og global skatterettferdighet. Våre medlemmer inkluderer blant annet Norsk Økriminalforening, Skatteetatens landsforbund, Skatterevisorenes forening, Fagforbundet, NTL Skatt og DFØ, LO, Changemaker, Kirkens Nødhjelp, Norsk Folkehjelp, Spire og Redd Barna. Sammen med våre medlemsorganisasjoner jobber vi aktivt med åpenhetstiltak og reform av skatteregler for å hindre skatteunndragelse, skatteunngåelse og økonomisk kriminalitet.

Gjennom 2024 har Tax Justice Norge kommet med en rekke skriftlige innspill til høringer i politiske prosesser. Alle høringene har vært relatert til temaer knyttet til skatt og åpenhet, og våre innspill fokuserer på å sikre en kunnskapsbasert politikkutvikling for et åpent, rettferdig og demokratisk forankret skattesystem. Det følgende er en sammenstilling av våre høringsinnspill.

Tax Justice Norges høringsinnspill er utarbeidet av sekretariatet, hovedsakelig av Jonas Veland, Kaja Guttormsgaard og Andreas Fjeldskår. TJNs frivillige Gregar Berg-Rolness og Ove Jenssen har bistått med bakgrunnsamtaler og konkrete innspill på flere høringer.

Les mer om vårt arbeid på taxjustice.no

Innhold

1) Høring om konseptvalgutredning: Eierskapsopplysninger aksjer	3
2) Forslag til endringer i partiloven om bidrag	8
3) Endringer i skattereglene for verdipapirfond og fondskonto	10
4) Utkast til forskrift om nasjonal liste over ikke-samarbeidsvillige jurisdiksjoner for skattemessige formål	14
5) Begrensning av fradrag for gjeld og gjeldsrenter for finansforetak med virksomhet i utlandet	17
6) Innspill til statsbudsjett 2026	19
a) Innspill til Finanskomiteens behandling av Prop 1 S (2025-2026)	19
b) Innspill til Næringskomiteens behandling av Prop 1 S (2025-2026)	23
c) Innspill til Utenriks- og forsvarskomiteens behandling av Prop 1 S (2025-2026)	26

1) Høring om konseptvalgutredning: Eierskapsopplysninger aksjer

Høringsfrist: 20. mars 2025

[Les mer om høringen her](#)

Det er svært positivt at regjeringen er i gang med å utarbeide en løsning for bedre informasjon om aksjeeierskap. Konseptvalgutredningen er et grundig arbeid, som har landet på en god konklusjon. Vi slutter oss til denne, men har innspill, som følger under.

Vi vil anmode om at arbeidet får prioritet i tiden fremover. Stortingsvedtaket som ber om mer informasjon om aksjeeierskap går tilbake til 2014. Siden da har vi hatt store skandaler som har rokket ved tilliten til politikere, og som kunne vært avverget hadde vi hatt bedre informasjon om aksjeeiere. Det er ingen tid å miste her.

Oppsummering:

- K3 er det beste alternativet for å ivareta hensyn til både rapporteringspliktige og brukere av eierskapsinformasjon.
- Regelverksendringer knyttet til å sikre at aksjebøker føres digitalt bør komme på plass så fort som mulig.
- Behovet for større åpenhet må innebære å sikre at flere, hyppig oppdaterte eierskapsopplysninger gjøres tilgjengelig, gjennom gode innsynsløsninger.
- Målet om åpenhet for allmennheten bør være førende for det videre arbeidet.

Behovsanalyse

Det er flere samfunnshensyn som taler for bedre informasjon om aksjeeierskap.

Vi kjenner oss igjen i problembeskrivelsen i konseptvalgutredningen, hvor utfordringer som nasjonal sikkerhet, habilitet, økonomisk kriminalitet, ineffektivitet, redusert skatteproveny og fremtidssikring trekkes frem.

Utfordringene i offentlige etater som beskrives er svært problematiske. Det nevnes at Skatteetaten og Brønnøysundregistrene ikke deler eierskapsopplysninger mellom etatene, at arbeidsbyrden for NAV med innhenting av opplysninger er svært tidkrevende, og at dataene ikke

er tilstrekkelige fordi de kun oppdateres årlig. Det beskrives også hvordan offentlige etater som hovedregel bruker private tilbyderes løsninger, heller enn offentlige, av hensyn til brukervennlighet. Dette til tross for at informasjonen de private fremstiller kommer fra offentlige kilder.

Videre beskrives det at aksjebøker er den beste kilden til informasjon, men at slik informasjon er fragmentert og ikke knyttet til noen offentlige registre. I tillegg må selskaper rapportere delvis overlappende opplysninger til ulike offentlige kilder til ulike tidspunkt gjennom året: Samordnet registermelding til Enhets- og Foretaksregistrene, Register over reelle rettighetshavere, aksjonærregisteroppgave til Skatteetaten og informasjon i skattemelding. Utredningen påpeker at det brukes ulike begreper for det samme på tvers av Brønnøysundregistrene og Skatteetaten.

Behovet for samkjøring er med andre ord tydelig. Én felles løsning for eierskapsinformasjon, med en felles innrapporteringsløsning, fremstilt på en slik måte at offentlige etater så vel som interessenter kan benytte seg av det via både brukergrensesnitt og API, er nødvendig.

Konseptvalg

I høringen ønskes det innspill til hvilket konsept som er best egnet for de som skal bruke aksjeeieropplysninger, samt de som skal rapportere aksjeeieropplysninger.

K3 er det beste alternativet

Basert på situasjonsbeskrivelsen i KVVU-en, samt den vi er kjent med fra tidligere, mener vi at K3 er det beste alternativet for begge disse hensynene. En felles plattform som samkjører eierskapsinformasjon er det mest gunstige for brukere. Samtidig er det effektiviserende for rapporteringspliktige at rapportering om eierskapsinformasjon samkjøres. En løsning som ser eierskapsinformasjon i ett, er det beste alternativet for å sikre dette. Dermed anser vi K3 som den beste løsningen.

K3 legger opp til at børsnoterte selskaper fortsetter å bruke VPS som aksjeeierregister, og informasjonen derfra vil være en del av det nye, samordnede aksjeeierregisteret. Utredningen drøfter imidlertid ikke særlig hvordan noterte aksjer kan inngå i registeret. Vi mener i hovedsak at aksjeeierregistrering bør være en offentlig oppgave. Dersom data hentes fra VPS, bør dette tilgjengeliggjøres i samme registerløsning som unoterte aksjer, i et register i offentlig regi.

Svakheter ved øvrige konsepter

K1 er en lite egnet løsning, da den ikke innebærer et samlet register eller samordning med øvrige kilder til eierskapsinformasjon, og vil dermed ikke føre til en styrking sammenlignet med dagens situasjon. Ettersom K2 ikke innebærer verken samordning med andre registre eller etterkontroll av opplysninger, mener vi også dette ikke vil være en mer effektiv eller pålitelig kilde til eierskapsinformasjon.

Videre er K4 et uheldig alternativ, da dette vil innebære dårligere integrering av eierskapsinformasjon med informasjon som alt ligger hos det offentlige, og at det er betydelig risiko for at løsningen vil koste penger. Da er det betydelig færre som kan anvende informasjonen, og tilgangen skjevfordes i de ressurssterkes favør. Her er det betydelig risiko for konkurransevridding, for eksempel hos mediehus. Vi viser til presseorganisasjonenes innspill for nærmere omtale av utfordringene tilknyttet K4.

Større åpenhet og standarder for eierskapsinformasjon

Utredninger definerer “større åpenhet om aksjeeierskap” som et overordnet behov å hensynta inn mot konseptene. Tax Justice Norge støtter i den sammenheng konklusjonene til arbeidsgruppen nedsatt av NFD, som leverte sin rapport 18. juni 2024. Større åpenhet bør inkludere innsyn i flere og hyppig oppdaterte opplysninger om eierskap, med en tilgangsløsning som er rask og enkel å ta i bruk. I tillegg bør en forbedring av eierskapsinformasjon involvere mulighet til å laste ned og dele informasjon, gjøre kryssøk og kunne få oversikt over personers eierandeler på tvers av selskaper. Tilgang til historiske data bør også styrkes.

Tax Justice Norge stiller seg bak Norsk Presseforbunds, Norsk Journalistlags og Norsk Redaktørforenings felles høringssvar på punktet om større åpenhet, med referanse til Viderebruksutvalgets (NOU 2024: 14) forslag om en datadelingslov og gratisprinsippet som grunnlag for konseptvalget.

BODS

Organisasjonen Open Ownership har utviklet BODS (The Beneficial Ownership Data Standard) – en standard for innsamling, deling og bruk av eierskapsinformasjon av høy kvalitet. For å effektivisere samkjøring av eierskapsinformasjon på tvers av landegrenser anbefaler vi regjeringen å benytte denne standarden i utarbeidelsen av aksjonærregisteret og i forbedringen

av registeret over reelle rettighetshavere. Vi viser til Open Ownership sitt høringssvar for nærmere omtale av datastandarden.

[Norge har forpliktet seg](#) til å innføre denne standarden gjennom deltakelse i The Beneficial Ownership Leadership Group, men har enda ikke fulgt opp dette initiativet. Tax Justice Norge anser denne prosessen som et passende tidspunkt å følge opp dette initiativet.

Videre arbeid

Umiddelbare tiltak

Et viktig første steg i arbeidet mot K3 er å få på plass lovkrav om at aksjebøker skal føres digitalt, i et standardisert format eller i et sluttbrukersystem. I høringens Vedlegg G – Juridisk står det: "Publisering av digital aksjeeierbok krever mindre endringer i eksisterende regelverk. Herunder innhold og format, samt publisering og tidspunkt for publisering av aksjeeierboken. "Regelverksendringen det er tale om er dermed av lav kompleksitet." Dette bør med andre ord kunne gjøres svært raskt.

Allmennhetens tilgang

Utredningen påpeker at mer åpenhet om aksjeeierinformasjon for privatpersoner bør hensyntas i konseptene. Tax Justice Norge vil understreke viktigheten av at allmennheten får innsyn i eierskapsinformasjon. Åpenhet i eierskap er en viktig forutsetning for velfungerende demokrati og finansmarkeder. At alle har mulighet til å sjekke informasjonen, vil også kunne heve datakvaliteten ved at flere sjekker informasjonen jevnlig. Målet om full åpenhet bør være førende for det videre arbeidet.

Tilgjengelighet

Erfaringer fra parallelle prosesser for større åpenhet om eierskap, spesielt arbeidet for et register over reelle rettighetshavere, viser viktigheten av en løsning som sikrer reell tilgang til informasjon for både offentlige myndigheter og andre interessenter.

K3 er et godt utgangspunkt. Det er imidlertid viktig at det videre arbeidet har fokus på tilgjengelighet og funksjonalitet for søk og analyse. Et godt brukergrensesnitt, mulighet for søk på både personer og selskaper, er en forutsetning for slik funksjonalitet. Registeret over reelle

rettighetshavere er per i dag uten slike løsninger, noe som gjør informasjonen utilgjengelig og nytteverdien lav.

Viderebruk av data

En sofistikert og helhetlig løsning for eierskapsinformasjon som er offentlig tilgjengelig og godt integrert med andre registre bør ligge i bunn. Andre aktører bør likevel ha mulighet til å bygge videre på informasjonen for å tilby egne løsninger skreddersydd deres og andres behov. Derfor mener vi at K3 bør ha en sofistikert og gratis API-tilgang, slik at andre aktører kan forbedre og sammenstille informasjonen med ytterligere informasjon, [slik som gjøres i Danmark](#).

Registeret over reelle rettighetshavere

Regjeringen må også prioritere arbeidet med en velfungerende innsynsløsning for registeret over reelle rettighetshavere i denne sammenheng. Her er det viktig med et brukergrensesnitt, mulighet for søk på personer og på selskaper, og at informasjonen er tilgjengelig for allmennheten. Igjen bør regjeringen se til Danmark som et foregangsland.

2) Forslag til endringer i partiloven om bidrag

Høringsfrist: 1. april 2025

[Les mer om høringen her](#)

Takk for muligheten til å komme med innspill til denne høringen. Større åpenhet er helt sentralt for partilovens formål om «å sikre offentlighetens rett til innsyn og å motvirke korrupsjon og uønskede bindinger ved at det er åpenhet om finansieringen av de politiske partienes virksomhet». I tillegg tjener slik åpenhet et grunnleggende demokratisk formål, ved å bidra til å sikre integritet og tillit til politiske partier, folkevalgte og regjering.

Tax Justice Norge støtter regjeringens forslag om endringer i partiloven, med formål om å hindre adgang til partifinansiering fra anonyme givere. Vi har likevel noen innspill.

Bidrag som gis via andre

Dagens lov gir adgang til å kunne gi og motta økonomiske bidrag anonymt, gjennom organisasjoner eller grupper. Dette bryter med lovens formål. I tillegg har det under dagens lovgivning vært vanskelig for partiene å unngå bidrag som ellers ville vært ulovlige å motta, for eksempel fra utenlandske statsborgere.

De foreslåtte endringene vil kreve flere undersøkelser fra partiene og partileddene. Vi mener likevel dette er forholdsmessig for å sikre formålet og forhindre mottak av bidrag som ellers ville vært ulovlige.

Bidrag som gis via selskap

I den sammenheng vil vi også løfte en annen utfordring for å sikre kunnskap om fysiske personer bak juridiske enheter som gir bidrag til partier eller partiledd. Vi lurte på hvordan loven hensyntar risiko for finansiering gjennom norskregistrerte selskaper der egentlige eiere er ukjente for partiet. Dette kan være tilfellet dersom eierskapskjedene går ut av landet, typisk gjennom juridiksjoner med høy grad av hemmelighold.

Både dagens lovtekst og de foreslåtte endringene lukker kun adgang til å motta finansiering fra juridiske personer som er registrert i utlandet, men spesifiserer ikke om dette gjelder forbi første ledd av eierskap. Dersom et selskap i første ledd er registrert i Norge, men deretter eies helt

eller i stor grad av et utenlandsk selskap, er det mulig å motta bidrag fra det norske selskapet? Er det i dette tilfellet opp til partiet å sikre at aktører som i siste instans faller under § 17 a, andre ledd bokstav b ikke er bakenforstående eiere?

Denne informasjonen er ikke umiddelbart tilgjengelig for partiene, selv om de gjør undersøkelser. Egentlige eiere skal fra og med 2025 identifiseres i register over reelle rettighetshavere, selv i de tilfeller der eierskapet går ut av Norge og skjules i hemmeligholdsjurisdiksjoner.

Registeret over reelle rettighetshavere er imidlertid ikke tilstrekkelig for å identifisere bakenforliggende eiere her. Definisjonen av en reell rettighetshaver har en for høy terskel til eierskap/kontroll til å dekke alle relevante bakenforliggende eiere. Videre har svært få tilgang på denne informasjonen. Partier og partiledd faller ikke innenfor definisjonen av de med legitim interesse i henhold til lov om register over reelle rettighetshavere, og vil dermed ikke kunne bruke informasjonen i registeret til å ivareta formålsparagrafen i partiloven.

Innberetning av bidragene

Vi støtter også regjeringens vurdering av behovet for å innberette og offentliggjøre bakenforliggende givere ved navn, men er skeptiske til utelatelse av beløp.

Vi forstår utfordringen med å etablere et en-til-en-forhold mellom beløpet som gis til en organisasjon og beløpet organisasjonen gir til et politisk parti. Likevel mener vi at hensynet til åpenhet bør veie tyngre enn hensynet til at privatpersoner skal kunne støtte politiske partier uten å komme i offentlighetens søkelys. Vi støtter derfor Norsk Journalistlags bemerkning om at dette hensynet allerede er ivaretatt gjennom beløpsgrensene i loven. Bakenforliggende givere bør identifiseres med beløp dersom bidrag overskrider terskelverdiene.

Tydeligere skille mellom § 17 a første ledd første og andre punktum

Avslutningsvis vil vi påpeke det som trolig er en trykkfeil, som skaper forvirring. I forslag til ny § 17 a første og andre ledd i høringsnotatet, henvises det i § 17 a andre ledd c) til både “første ledd andre punktum bokstav a og b” og “første ledd første punktum”. Skillet mellom første og andre punktum i første ledd er ikke godt signalisert. Slik vi tolker forslaget, bør det komme et linjeskift etter første setning i første ledd, for å indikere et skille mellom første og andre punktum.

3) Endringer i skattereglene for verdipapirfond og fondskonto

Høringsfrist: 30. april 2025

[Les mer om høringen her](#)

Takk for muligheten til å komme med svar til denne høringen. Det er viktig at departementet gjør en gjennomgang av regelverket for fondskonto og skattlegging av verdipapirfond, spesielt med fokus på anvendelse av særregler og deres tiltenkte funksjon.

Tax Justice Norge (TJN) arbeider mot uheldig skattekonkurranse mellom land, da dette bidrar til et kappløp mot bunnen. Vi leser de foreslåtte endringene i skattereglene for verdipapirfond i lys av endrede rammevilkår i andre land, deriblant Sverige, som har skapt en bekymring for at norske fond kan velge å flytte virksomhet ut av Norge. Selv om vi anerkjenner ønsket om å sikre gode vilkår for norske aktører, er vi bekymret for at de foreslåtte endringene kan bidra til en negativ dynamikk som vil svekke det norske skattefundamentet. Vi håper våre innspill bidrar til regelendringer som sikrer gode vilkår, uten å eskalere skattekonkurransen.

Vårt høringssvar fokuserer på forslagene som gjelder verdipapirfond. Her følger en oppsummering:

1. Vi utfordrer departementets foreslåtte løsning om skattefritak for renteinntekter i verdipapirfond, som etter vår mening
 - a. risikerer at fond blir behandlet som skattetransparente,
 - b. kan utløse avskjæringer i fradrag etter tiltak mot hybride mismatches i OECDs BEPS Action 2,
 - c. skaper internrettslig asymmetri og
 - d. gir insentiver til å akkumulere renteinntekter skattefritt i verdipapirfond.
2. Vi støtter den alternative løsningen om utvidet fradragsrett i verdipapirfond, som enkelt unngår utfordringene ved skattefritak.
3. Vi støtter forslag om å utvide anvendelsesområdet for fritaksbestemmelsen i skatteloven § 10-20 andre ledd, gitt at det introduseres en avgrensning mot lavskatteland.

1. Tiltak for å motvirke dobbeltbeskatning av renteinntekter

Et problem i dagens regler, kommer av at renteinntekter er skattepliktige både i selve fondet og hos andelseierne. I noen situasjoner kan dette innebære at samme renteinntekt blir skattlagt to ganger. Departementet har derfor utredet hvordan denne problematikken kan løses.

Departementet vurderer først et alternativ hvor verdipapirfond får fradrag for totalt utdelt rentebeløp, også for den del som blir ansett som aksjeinntekt på andelshavers hånd, eventuelt at andelseier rentebeskattes også for aksjeinntektsdelen. Slike mellomstatlige klassifikasjonsforskjeller er det mye av i den internasjonale skatteretten, men en hybridløsning mellom skattytere i internretten er ganske uvanlig. TJN anser denne løsningen som å åpne for aggressiv skatteplanlegging, da en slik hybridløsning vil kunne muliggjøre omgåelse av skattlegging gjennom strategisk hybridfinansiering. Vi slutter oss til departementets avvisende standpunkt til alternativet.

Departementet lanserer heller to andre alternativer. Det ene innebærer at verdipapirfond fritas for skatt på renteinntekt, og det andre at verdipapirfond får fradrag i sin inntekt både ved utdelinger til andelseier og når andelseier løser inn andel med gevinst. Departementet anbefaler løsningen med skattefritak, men oppfordrer høringsinstansene til å ta stilling til alternativene.

TJN mener det andre alternativet er den beste løsningen, og vil trekke frem en rekke svakheter ved forslaget om skattefritak som underbygger dette. I våre øyne er det alternative forslaget om utvidet fradrag rett en enkel måte å unngå disse utfordringene.

a. Risiko for behandling av fond som transparente

Slik TJN leser forslaget om fullt skattefritak, åpner departementet for at verdipapirfond blir å anse som hybride enheter – skattetransparent i noen land, egne skattesubjekter i andre land.

Spørsmålet om fullt skattefritak er tidligere behandlet i prop. 1 LS (2015–2016) punkt 7.4.4. Da som nå påpekes problemer som kan oppstå i skatteavtalene fordi andre land følgelig kan anse verdipapirfondet som transparent og dermed ikke som skattesubjekt bosatt i Norge. TJN er skeptiske til departementets vurdering av at problemet er av begrenset omfang. Utfordringene ved aggressiv skatteplanlegging og et kappløp mot bunnen handler nettopp om at aktører som

ønsker å unngå beskatning, finner smutthull som tilbys kun av få land. Vi anser det derfor som en risiko å åpne for at fond kan tolkes som transparent, selv av kun få land.

b. Hybride mismatcher og BEPS Action 2

I forlengelsen av denne problematikken er vi bekymret for at departementets forslag ikke hensyntar OECDs anbefalinger i BEPS Action 2, om hybride mismatch-arrangementer. Slik vi leser forslaget, vil et skattefritak i Norge kunne skape situasjoner hvor en rentebetaling er fradragsberettiget i et annet land (D/deduction) uten at den inntektsbeskattes i det norske fondet (NI/no inclusion). Slik vi forstår det har ikke Norge implementert anbefalingene i Action 2, men dette vil fortsatt være relevant dersom andre land har gjort det. Fokus på motvirkning av hybride mismatcher er også en sentral problemstilling for OECDs mønsterskatteavtale, som etter reformen i 2017, utover å motvirke dobbeltbeskatning, nå også skal motvirke dobbelt ikke-beskatning.

BEPS Action 2 anbefaler at slike D/NI-tilfeller motvirkes ved at betalingslandet nekter fradrag. Departementet har ikke tatt stilling til risikoen for at forslaget om skattefritak kan medføre at et selskap som et norsk verdipapirfond er investert i, ikke får skattemessig fradrag for renter på investeringer i et land, dersom landet har implementert Action 2-anbefalingene. Dette vil gjøre det mindre attraktivt å få lånekapital fra det norske verdipapirfondet. Vi lurer videre på om departementet har en oversikt over omfanget av denne risikoen, herunder hvilke land som har innført anbefalingene i Action 2, eventuelt hvorvidt dette påvirkes av reglene EUs ATAD II, som dekker lignende hensyn (D/NI).

c. Internrettslig asymmetri

Slik vi leser høringsnotatet, vil det foreslåtte skattefritaket skape en internrettslig asymmetri ved rentebetalinger til verdipapirfond: Betaleren får skattefradrag, mens fondet slipper skattemessig inntektsføring. Dette kan føre til et provenytap for staten, og er et uheldig brudd med symmetriprinsippet i skattesystemet.

d. Vridende insentiver

Vi er bekymret for at forslaget om et skattefritak vil gi insentiv til akkumulering av renteinntekter i verdipapirfond. Et slikt skattefritak vil da kunne bli en tilsvarende kapitalakkumulerende ordning for renter som den for tilbakeholdt overskudd innenfor fritaksmetoden. Forskning viser at tilbakeholdt overskudd nå beløper seg til flere tusen milliarder kroner, i stor grad i personlige

holdingselskaper ([SSB](#)). Dette vil da skje i fond som mange land vil anse som skattetransparente. I realiteten vil dette bli en personlig skattefri spareordning som ikke vises i skattyters inntektsforhold i skatteliste.

2. Fordeler ved utvidet fradragsrett

Regler for å avverge dobbeltbeskatning av samme inntekt har en nødvendig plass i skattesystemet, nasjonalt og internasjonalt. Når det legges til rette for at fondet kan akkumulere renteinntekt, er det rimelig at det gis fradrag for renter når en investor innløser andel med gevinst.

Vi stiller oss bak departementets egen vurdering av fordelene ved forslaget, både når det gjelder nøytralitet med hensyn til valg mellom utdeling og akkumulering i fond, og mulighet til gunstige overgangsregler. Ikke minst vil vi repetere departementets egne vurdering av risiko for uheldige effekter knyttet til skatteavtaler, inkludert risikoen for å vurderes som skattemessig transparent, slik vi har beskrevet i vårt innspill. Dette vil også avverge risiko for å bli møtt med tiltak mot hybride arrangementer i andre land (BEPS Action 2 og ATAD 2).

Slik vi ser det er en utvidet fradragsrett for renteinntekter, inkludert ved realisering, like effektiv i å oppnå lovforslagets hovedformål om å motvirke dobbeltbeskatning. Samtidig vil den både unngå å skape insentiver til kapitalakkumulering i verdipapirfond, og sikre internrettslig symmetri.

3. Fritak for gevinst og utbytte mv. fra selskap

Avslutningsvis vil vi også støtte departementets forslag om å utvide anvendelsesområdet for fritaksbestemmelsen i skatteloven § 10-20 andre ledd. Samtidig ser vi på det som svært viktig at dette fritaket avgrenses for gevinster og utbytte fra aksjer fra selskap i lavskatteland. Dette vil stenge et hull i regelverket som kan misbrukes ved aggressiv skatteplanlegging.

4) Utkast til forskrift om nasjonal liste over ikke-samarbeidsvillige jurisdiksjoner for skattemessige formål

Høringsfrist: 13. juni 2025

[Les mer om høringen her](#)

Takk for muligheten til å komme med innspill til denne høringen. Tax Justice Norge jobber for et demokratisk og åpent skattesystem. Da er det sentralt å belyse hvordan skatteparadiser undergraver lands mulighet til å bestemme over egne skattesystemer. Dette forutsetter imidlertid en robust forståelse av hva skatteparadis er.

Slik det fremgår av høringsnotatet, er listen over ikke-samarbeidsvillige jurisdiksjoner for skatteformål godt forankret i relevante beslutningsorganer i EU og EØS-systemet. Vi har forståelse for at dette legger sterke føringer på handlingsrommet Norge har i utarbeidelsen av en egen liste.

EUs liste er utilstrekkelig

Det er likevel helt avgjørende å understreke at denne listen på ingen måte kan anses som en fullstendig eller dekkende liste over skatteparadiser, verken over jurisdiksjoner som ikke samarbeider for skatteformål, eller som tilrettelegger for skatteunndragelse på andre måter. Begrensningene for bruken av listen må komme tydelig frem i forskriften.

Det er både fordi det er mange ytterligere jurisdiksjoner som ikke er samarbeidsvillige for skatteformål, og fordi de skadelige effektene skatteparadis har på land som Norge skyldes flere hensyn enn kun hvorvidt en jurisdiksjon er samarbeidsvillig eller ikke.

Det er en utbredt oppfatning, også i EU-systemet, at EUs liste er mangelfull og i for stor grad et resultat av politiske forhandlinger fremfor objektive kriterier. Dette betyr at listen verken i tilstrekkelig grad dekker jurisdiksjoner som ikke er samarbeidsvillige for skatteformål, eller gir en bred nok forståelse av de skadelige dimensjonene ved skatteparadis som går forbi hensynet til hvorvidt en jurisdiksjon er samarbeidsvillig.

Uavhengige skatteparadis-indekser gir et bedre bilde

For å få en mer treffende og dekkende oversikt over hvilke jurisdiksjoner som utgjør en trussel mot skattegrunnlaget, bør man derfor se hen til mer robuste, datadrevne verktøy.

I NOU 2009: 19 Skatteparadis og utvikling, pkt 2.3, presenteres forsøk på å lage sammenstillinger over land som kan klassifiseres som skatteparadis, fra OECD, IMF, USA og Tax Justice Network. Her drøftes innholdet i disse listene, samt betydelige svakheter. OECD inkluderer ikke egne land, IMF har ingen substansiell definisjon på skatteparadis og USAs liste samsvarer ikke med kriteriene som er lagt til grunn og er heller ikke rettskraftig, da det ble nedstemt i Senatet. USAs liste er videre rettet mot tilbydere av hemmelighold for amerikanske statsborgere spesifikt, og inkluderer ikke USA selv.

Når det kommer til mer robuste lister, står særlig to indekser fra Tax Justice Network sentralt: Corporate Tax Haven Index (CTHI) og Financial Secrecy Index (FSI). CTHI rangerer jurisdiksjoner etter i hvilken grad deres lovverk legger til rette for at multinasjonale selskaper kan flytte overskudd for å unngå skatt, mens FSI rangerer jurisdiksjoner etter graden av hemmelighold og omfanget av deres offshore finansielle tjenester.

CTHI og FSI er basert på en rekke objektive og verifiserbare indikatorer og kombinerer dette med data for omfanget av finansiell aktivitet. Dette gir en mer presis og relevant rangering enn EUs liste. Dersom formålet er å gi norske finansforetak og annet næringsliv et reelt verktøy for å identifisere og håndtere risiko knyttet til skatteparadiser, vil en liste basert på for eksempel de 20 øverst rangerte jurisdiksjonene fra CTHI og FSI være langt mer hensiktsmessig. En slik tilnærming ville reflektert den faktiske risikoen for skatteunndragelse og hemmelighold, og dermed gitt et bedre grunnlag for de pliktene som følger av verdipapiriseringsforordningen.

Indeksene nyanserer også bildet av hvilke land som er samarbeidsvillige for skatteformål. På FSIs indikatorer 18, 19 og 20 måles eksempelvis land på henholdsvis automatisk informasjonsutveksling, informasjonsutveksling på forespørsel og ratifisering av relevante konvensjoner og traktater. Hver av indikatorene har en rekke underindikatorer som undersøker hvert lands forhold til spesifikke avtaler og standarder. Mange av landene som her skårer dårlig på skattesamarbeid etter disse indikatorene, er ikke å finne på EUs liste.

Avslutning

Som redegjort for tidligere, er det en betydelig avstand mellom formålet med EUs liste og hvilke jurisdiksjoner den faktisk inneholder. Listen er utilstrekkelig for å identifisere både de jurisdiksjoner som ikke samarbeider for skatteformål, og de som medvirker til skatteunndragelse på andre måter. For å få et reelt bilde av risikoen for skadelige skattetilpasninger, må aktører i norsk næringsliv forholde seg til en langt bredere forståelse av hvilke jurisdiksjoner som fungerer som skatteparadiser.

En liste basert i uavhengige, verifiserbare indekser som Financial Secrecy Index og Corporate Tax Haven Index vil gi et bedre grunnlag for de pliktene som følger av forordningen. Hvis dette ikke er mulig, er det helt avgjørende at myndighetene tydelig kommuniserer listens svært begrensede omfang, slik at den ikke feilaktig blir oppfattet som en uttømmende, norsk liste over skatteparadiser.

5) Begrensning av fradrag for gjeld og gjeldsrenter for finansforetak med virksomhet i utlandet

Høringsfrist: 15. juni 2025

[Les mer om høringen her](#)

Takk for muligheten til å komme med innspill til denne høringen. Tax Justice Norge arbeider for større finansiell åpenhet og et rettferdig skattesystem. Et viktig steg for å sikre rettferdig beskatning, er å tette smutthull i lovverk som åpner for misbruk og aggressiv skatteplanlegging. Slik hindrer vi at et fåtall aktører får en urettmessig mulighet til å redusere sin skattebetaling, som skaper et urettferdig konkurransegrunnlag, og utfordrer det norske skattegrunnlaget.

Dagens metode for fradrag for gjeld og gjeldsrenter har hatt store svakheter når det gjelder finansforetak med virksomhet i utlandet. “DNB-saken” i Høyesterett fra november 2024 viser hvordan dette har hindret begrensning av fradrag for gjeldsrenter, og gjort det mulig å oppnå fradrag for samme kostnad i flere land. Dette er negativt både for det norske skattegrunnlaget og for konkurranseforholdene mellom helnorske og flernasjonale finansforetak. Det er positivt at departementet adresserer disse svakhetene med denne høringen.

Vi er enige i det foreslåtte valget av ny metode for å begrense fradrag for gjeld og gjeldsrenter. Det foreslås en særskilt regel for finansforetak der begrensning av fradrag skal skje etter prinsipp om direkte tilordning.

Høyesterett la til grunn for sin avgjørelse at hensyn til symmetri var nedtonet da bruttoformuesmetoden ble valgt i 2000.

Departementets forslag vil etter vår mening styrke symmetrihensynet igjen, og skjerpe dette som et redskap mot aggressiv skatteplanlegging. Dette vil bidra til å beskytte det norske skattegrunnlaget mot skattemotivert innretning av virksomhet på tvers av land.

Direkte tilordning er dessuten en mer treffsikker innretning, som hindrer insentiver til skattemessige tilpasninger, samtidig som det motvirker ugunstige effekter for skattyter. Som departementet påpeker, er direkte tilordning en metode finansforetak allerede er godt kjent med

i kobling med tilordning av forretningsfortjeneste etter skatteavtaler. Å innføre dette som metode for å beregne begrensning av fradrag på gjeld og gjeldsrenter, virker dermed som en fornuftig innretning som innebærer lite merarbeid for selskapene.

Saken for Høyesterett er også videre interessant med tanke på Norges skatteavtale med USA. I 2017 innførte USA enkelte endringer i skattereglene via Tax Cuts and Jobs Act, som etter vår forståelse tar landet et steg nærmere territorialprinsippet. Gitt denne utviklingen, kan det oppstå dobbel-beskatnings- eller dobbel ikke-beskatningssituasjoner under dagens skatteavtale med USA, som ikke var hensyntatt da avtalen ble inngått? Kan det være uheldig å fortsette å bruke unntaksmetoden i skatteavtalen med USA, i dette tilfellet?

6) Innspill til statsbudsjett 2026

a) Innspill til Finanskomiteens behandling av Prop 1 S (2025-2026)

[Les mer om høringen her](#)

Se TJNs [muntlige høringssvar i finanskomiteen 20. oktober](#)

Oppsummering

Regjeringens foreslåtte oppfølging av stortingsvedtak om land-for-land-rapportering (vedtak nr. 35-36, 2021 og vedtak nr. 48, 2016) bør utnytte handlingsrommet i EØS, og føre til et kraftfullt regelverk. I oppfølgingen av vedtak om register over reelle rettighetshavere (vedtak nr. 522, 2024), må regjeringen følge Stortingets tydelige føringer i spørsmål om hvem som har tilgang og hvordan tilgangen skal se ut.

Forslag til merknader

Land-for-land-rapportering

Komiteen viser til omtalen av vedtak nr. 35-36, 2. desember 2021 i kapittel 3.4 og vedtak nr. 48, 15. november 2016 i kapitler 3.7, og gjentar omtalen i [Innst. 5 S \(2023–2024\)](#) og [Innst. 5 S \(2024–2025\)](#):

“Flertallet er ikke enig i at det å vise til innføring av direktiv (EU) 2021/2101 er tilstrekkelig til å oppfylle vedtakene.”

For å sikre at vedtaket oppfylles etter Stortingets intensjon, vil vi gjenta omtalen i [Innst. 5 S \(2024–2025\)](#):

“Flertallet mener at regjeringen, ved implementering av direktiv 2021/2101 om offentlig land-for-land-rapportering, skal gå lengre enn direktivet ved at alle selskaper med virksomhet i

Norge, skal rapportere fra alle land de har virksomhet i, slik at rapportene viser selskapers virksomhet og skattebetaling i hvert land.”

Register over reelle rettighetshavere

Komiteen viser til omtalen av vedtak nr. 522, 14. mars 2024 i kapittel 3.2. Registeret over reelle rettighetshavere er ikke kun en etterlevelse av EØS-rettslige forpliktelser. Registeret bør også reflektere posisjonene som fremgår av Stortingets føringer over ti år (siden [vedtak 602 \(2014-2015\)](#)). I det videre arbeidet med registeret over reelle rettighetshavere, må Stortingets føringer, gitt i [Innst. 365 L \(2023–2024\)](#), følges opp. Det innebærer at registeret blir tilgjengelig for allmennheten, og at innsynsløsningen blir effektiv.

Bakgrunn

Del 1, kapitler 3.4 og 3.7: Land-for-land-rapportering

Land-for-land-rapportering (LLR) er en rapporteringsstandard som synliggjør skattebidrag og økonomisk virksomhet i hvert land et konsern har virksomhet.

Finansdepartementet følger opp to stortingsvedtak om LLR, henholdsvis vedtak nr. 35-36, 2. desember 2021 og vedtak nr. 48, 15. november 2016.

I oppfølging av begge vedtakene peker departementet mot kommende lovendringer som skal legges frem høsten 2025, med utgangspunkt i direktiv (EU) 2021/2101. Det er viktig at et forslag til lovendring hensyntar Stortingets føringer. I forhandlinger om statsbudsjettet både i 2023 og 2024, har et stortingsflertall vært tydelige på at en innføring av EU-direktivet ikke er en tilstrekkelig oppfølging av vedtakene.

I [Innst. 5 S \(2023–2024\)](#) heter det at “Flertallet er ikke enig i at det å vise til innføringen av direktiv (EU) 2021/2101 er tilstrekkelig til å oppfylle vedtakene. Flertallet imøteser oppfølging av disse vedtakene så snart som mulig.”

I [Innst. 5 S \(2024-2025\)](#) heter det at “Flertallet mener at regjeringen, ved implementering av direktiv 2021/2101 om offentlig land-for-land-rapportering, skal gå lengre enn direktivet ved at alle selskaper med virksomhet i Norge, skal rapportere fra alle land de har virksomhet i, slik at rapportene viser selskapers virksomhet og skattebetaling i hvert land.”

EU-direktivet har vesentlige svakheter, som gjør at det ikke møter Stortingets ambisjoner. [Tax Justice Norge har utredet](#) hvordan vi kan etterleve våre EØS-rettslige forpliktelser, og samtidig sikre et ambisiøst regelverk i tråd med Stortingets ønsker. Her vil vi trekke frem to relevante punkter:

1) Geografisk omfang: Stortinget ønsker rapportering fra alle land. EU-direktivet kun stiller krav om rapporter fra EU-land og ikke-samarbeidsvillige land på skatt (EUs grå- og svartelister). Likevel har Frankrike har gått lengre enn EU-direktivet ved å inkludere krav om rapportering fra EFTA-land, så det er presedens for å kreve rapportering fra ytterligere land. Hvis land utelates fra rapportering, er det umulig å garantere at bildet av selskapers økonomi og skattebidrag på tvers av land er fullstendig, og rapportene vil i mange tilfeller bli upålitelige. Direktivets avgrensningen av land er i hovedsak motivert av utenrikspolitiske hensyn. Norge er ikke en del av EUs utenrikspolitiske samarbeid, og har dermed et større handlingsrom på geografisk omfang.

2) Utsettelsesmekanisme: Direktivet åpner for at selskaper kan utsette offentliggjøring av rapporter i opp til fem år av konkurransemessige hensyn. Belgia og Italia har utelatt muligheten for utsettelse av rapportering i sine implementeringer av EU-direktivet, så dette er det presedens for i EU. I den norske konteksten er det dessuten en rekke andre forhold som gjør utsettelsesmekanismen mindre relevant, ettersom åpenhet og behovet for oppdatert informasjon er tungtveiende hensyn i eksisterende rapporteringskrav for store selskaper. Årsregnskapet for et unotert selskap i Norge er vanligvis tilgjengelig i Brønnøysundregistrene allerede høsten året etter regnskapsårets slutt. For et børsnotert selskap gjelder offentliggjøringen senest fire måneder etter regnskapsårets slutt. Store (børsnoterte) selskaper, som vil bli pliktige til å offentliggjøre LLR, er mer konkurransemessig utsatte, men publiserer likevel årsregnskap før mindre (unoterte) selskaper gjør det.

Del 1, kapittel 3.2: Register over reelle rettighetshavere

Finansdepartementet følger opp vedtak nr. 522, 14. mars 2024 om fullføring av arbeidet med register over reelle rettighetshavere. De skriver:

Vedtaket vart gjort ved behandlinga av Dokument 8:11 S (2023–2024), jf. Innst. 211 S (2023–2024). Finansdepartementet sette i november 2024 ned ei arbeidsgruppe for å vurdere gjennomføringa av den nye antikvitvaskingspakka til EU, som vart vedtatt i juni 2024 og som

inkluderer nye krav til mellom anna register over reelle rettshavarar. Arbeidsgruppa har frist til 31. desember 2025 med å levere si vurdering. Departementet tek sikte på at vedtaket vil verte følgt opp i samband med oppfølging av arbeidsgruppa si rapport.

Det er over ti år siden registeret ble vedtatt av Stortinget ([vedtak 602 \(2014-2015\)](#)). Stortinget har lenge vært tydelige på at et norsk register ikke kun er en oppfølging av EØS-rettslige forpliktelser, men også en oppfølging av flere stortingsvedtak og -merknader med hensyn og krav som går lengre enn rammene fra EU. Da det for eksempel oppsto rettslig tvil rundt hvem som kan ha tilgang til det norske registeret, etter en dom i EU-domstolen, uttalte et stortingsflertall ([Innst. 365 L \(2023–2024\)](#)):

Komiteen vil igjen slå fast at det må komme på plass et offentlig tilgjengelig register over reelle rettighetshavere, og vektlegge behovet for en rask avklaring av den rettslige tvilen, slik at registeret kan bli åpnet for offentligheten.

Regjeringen kanaliserer nå hele videreutviklingen av registeret gjennom en arbeidsgruppe som følger opp antihvitvaskingspakken til EU. Da er det igjen viktig å minne om Stortingets føringer. Dette gjelder både i spørsmål om hvem som skal ha tilgang, og hvordan tilgangen skal se ut.

Stortinget har flere ganger – [sist den 17. juni 2024](#) – påpekt at registeret skal være åpent for allmennheten. Videre har Stortinget lagt konkrete føringer på den tekniske løsningen, for å sikre at informasjonen er lett tilgjengelig. I en rådgivende uttalelse fra mai 2025, sier også EFTA-domstolen at tilgang til registre over reelle rettighetshavere må være tilgjengelig.

Dagens register har ikke et brukergrensesnitt, ei heller mulighet for søk på person- eller selskapsnavn. Dermed er registeret lite nyttig for undersøkende virksomhet hos journalister og andre. De som får tilgang må utvikle egen programvare for å kunne benytte tilgangen. Dette bryter med Stortingets føringer.

For å sikre at de som skal ha tilgang faktisk får det, har Tax Justice Norge [utviklet en egen programvare](#) og veiledning for registeret, som er offentlig og gratis. Denne lanseres 27. oktober, og skal sikre at de som skal ha tilgang, faktisk får det. Vi håper dette er en midlertidig løsning, da det bør være regjeringens oppgave å gjøre informasjonen tilgjengelig.

b) Innspill til Næringskomiteens behandling av Prop 1 S (2025-2026)

[Les mer om høringen her](#)

Se TJNs [muntlige høringssvar i næringskomiteen 21. oktober](#)

Oppsummering

Det er fortsatt mulig å skjule eierskap i Norge i dag. Mye av årsaken er at eksisterende åpenhetstiltak har svært svake tekniske løsninger, og at tilgang til informasjonen er svært begrenset. Et enstemmig Storting har tidligere lagt tydelige føringer på både løsning og tilgangsstyring, noe som ikke er fulgt opp av regjeringen. Stortinget bør derfor gi en tilleggsbevilgning til Brønnøysundregistrene for å ferdigstille registeret over reelle rettighetshavere, da registeret ikke kan regnes som ferdig per dags dato.

Forslag til merknad

“Registeret over reelle rettighetshavere, som åpnet for registrering 1. oktober 2024, med fullstendig informasjon fra 31. juli 2025, oppfyller ikke føringene fra Stortinget, gitt i [Innst. 365 L \(2023–2024\)](#). Komiteen ber regjeringen komme med en tilleggsbevilgning til Brønnøysundregistrene på 18 millioner, under kapittel 904 post 21, som sikrer at registeret over reelle rettighetshavere blir ferdigstilt etter Stortingets føringer. Det innebærer at registeret har et tilgjengelig brukergrensesnitt, at det er funksjonalitet for søk på navn i kombinasjon med andre attributter, historiske data, åpne, strukturerte dataformater uten begrensende lisensiering med mulighet for nedlasting av selvbestemte mengder samt totalbestand. Arbeidet bør ta hensyn til at registeret og funksjonaliteten på sikt skal åpnes for allmennheten.”

Bakgrunn

Stortinget vedtok et register over reelle rettighetshavere i 2015 ([vedtak 602 \(2014-2015\)](#)). Det norske registeret lanserte, svært forsinket, høsten 2024, med fullstendig informasjon etter 31. juli 2025.

Denne versjonen av registeret er kun tilgjengelig for offentlige myndigheter, rapporteringspliktige etter hvitvaskingsloven og de med *berettiget interesse*, i hovedsak presse, forskere og sivilsamfunn.

Dette er ikke i tråd med Stortingets føringer. Stortinget har konsekvent sagt at registeret bør være tilgjengelig for enhver. Dette ble utfordret av rettslig tvil tilknyttet en dom i EU i 2022, men Stortinget var svært tydelig i sin instruksjon om å prioritere arbeidet med å oppklare denne tvilen, senest i [Innst. 365 L \(2023–2024\)](#):

Komiteen vil igjen slå fast at det må komme på plass et offentlig tilgjengelig register over reelle rettighetshavere, og vektlegge behovet for en rask avklaring av den rettslige tvilen, slik at registeret kan bli åpnet for offentligheten.

Dagens register har heller ikke et brukergrensesnitt og en kan ikke gjennomføre søk på personer eller selskapsnavn – kun organisasjonsnummer.

Dette er heller ikke i tråd med Stortingets ønske. I respons til regjeringens foreslåtte lovendring med hensyn til den rettslige tvilen etter EU-dommen ([Prop. 74 LS \(2023–2024\)](#)), la Stortinget svært konkrete føringer i [Innst. 365 L \(2023–2024\)](#), for å sikre en velfungerende innsynsløsning:

Komiteen tar til etterretning at regjeringen skal etablere den konkrete innsynsløsningen for registeret over reelle rettighetshavere i forskrift. Komiteen mener innsynsløsningen bør være så enkel og funksjonell som mulig for brukerne, og det bør vurderes en løsning som er åpent tilgjengelig uten registrering og uten å koste penger. Komiteen mener også at informasjonen bør være tilgjengelig i åpne, strukturerte dataformater, uten begrensende lisensiering, og nedlastbart i selvbestemte mengder. Komiteen mener også det bør være mulig med kryss-søk, og at informasjonen bør være søkbar både etter reell rettighetshaver og selskap. Historiske data bør inkluderes. Komiteen vil oppfordre til samarbeid med andre lands myndigheter slik at det for eksempel kan gjennomføres skatteundersøkelser av selskaper som opererer i flere land.

Dette ble ikke fulgt opp i Finansdepartementet [endringer i forskrift til lov om register over reelle rettighetshavere](#).

Dagens registerløsning har derfor begrenset verdi, selv for de med berettiget interesse som skal ha tilgang. Det er eksempelvis meningsløst å bruke registeret til å kartlegge en persons

potensielle interessekonflikt når en må kjenne til alle selskapene personen eier, *før* en gjør oppslag i registeret.

De med tilgang får kun mulighet til å sende *API-spøringer* til registeret. En må kode sitt eget program for å motta og fremstille informasjonen, som krever betydelig IT-kompetanse. Dette utgjør en stor barriere for aktører som ikke har slike ressurser. Små sivilsamfunnsorganisasjoner, forskere med begrensede midler og lokalaviser har tilnærmet ingen mulighet til å få tilgang til informasjon de har rett på.

For å sikre at de som skal ha tilgang faktisk får det, har Tax Justice Norge [utviklet en egen programvare](#) og veiledning for registeret, som er offentlig og gratis. Denne lanseres 27. oktober, og skal sikre at de som skal ha tilgang, faktisk får det. Vi håper dette er en midlertidig løsning, da det bør være regjeringens oppgave å gjøre informasjonen tilgjengelig.

Utviklingen av registeret over reelle rettighetshavere har tidligere blitt utført på Kap. 904 Brønnøysundregistrene, post 21. I NFDs Prop 1S (2025–2026) er det ikke lagt noen midler til registeret. Vi anmoder derfor komiteen til å foreslå en tilleggsbevilgning, for å sikre at registeret skal fungere etter Stortingets intensjon.

I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2025, spurte SV (spørsmålsnr: 134, 16.05.2025) om anslag på kostnaden av å få på plass et brukergrensesnitt i registeret over reelle rettighetshavere, for å gjøre det mer funksjonelt. De ba spesifikt om anslag på eventuelle utviklingskostnader ved å gjøre det mulig å ii) søke på personer og selskaper, iii) laste ned data, iv) åpne registeret for enhver.

På punktene i–iii estimerte NFD kostnadene til 14–18 millioner. Videre skrev de at “Utviklingskostnadene for iv) åpne registeret for enhver, med brukergrensesnitt, vil ifølge Brønnøysundregistrene bygge på de samme estimatene som nevnt over, fordi det krever at det lages en innloggingsløsning for de som skal ha tilgang på visning av fødselsnummer.”

Med bakgrunn i dette foreslår vi derfor merknaden over.

c) Innspill til Utenriks- og forsvarskomiteens behandling av Prop 1 S (2025-2026)

[Les mer om høringen her](#)

Se TJNs [muntlige høringssvar i utenrikskomiteen 27. oktober](#)

Oppsummering

En skattekonvensjon i FN vil styrke nasjonal ressursmobilisering og hindre skattetap verden over. Mangel på ressurser til å etablere et sekretariat og sikre utviklingslands deltakelse, utfordrer planen om å ferdigstille forhandlinger om konvensjonen i 2027. Stortinget bør derfor øke bevilgningene til prosessen, både som del av arbeidet for reform av FN og innsats for styresett og offentlige institusjoner.

I tillegg bør støtte til sivilsamfunns innsats for å sikre kunnskapsnivået om utviklingsspørsmål i Norge styrkes, for å bedre reflektere politiske prioriteringer.

Forslag til merknader

Støtte til sekretariatet i UN DESA:

Mangel på ressurser for å etablere et tilstrekkelig sekretariat for forhandlingene om en skattekonvensjon i FN, utfordrer medlemslandenes evne til å fullføre konvensjonen. Komiteen ber derfor regjeringen øremerke en bevilgning under kap. 151 post 73, FNs innsats for reform og fredsbygging, til å støtte ansettelsesprosessen i UN DESA.

Støtte til utviklingslands deltakelse:

Komiteen ber regjeringen tydeliggjøre at bevilgningen i kap. 161 post 73 Styresett og offentlige institusjoner inkluderer støtte til utviklingslands deltakelse i forhandlingene av en skattekonvensjon i FN. Dette er vesentlig for å sikre at framtidens skattesamarbeid er effektivt og representativt, og bidrar til bærekraftig utvikling.

Informasjonsstøtten:

Bevilgningen til informasjonsstøtten har ikke blitt justert siden 2016. For å opprettholde kvaliteten og mangfoldet i det norske sivilsamfunnets arbeid for å styrke kunnskap om utvikling,

er det viktig at bevilgningen økes i takt med prisøkningen generelt. Komiteen ber derfor regjeringen sikre en styrking av informasjonsstøtten i kap. 170 post 70 Sivilt samfunn, med utgangspunkt i prisveksten siden 2016.

Bakgrunn

Verden taper rundt 492 milliarder USD til skatteunndragelse, ulovlig kapitalflukt og aggressiv skatteplanlegging hvert år. Dagens internasjonale skattesamarbeid er ikke rustet for å håndtere en digital og global økonomi, og kommer ikke utviklingsland til nytte i tilstrekkelig grad.

Et vedtak om mer inkluderende og effektivt skattesamarbeid i FNs generalforsamling i november 2023, markerte begynnelsen på forhandlinger om et nytt styringsregime for internasjonale skattespørsmål i FN. I 2024 vedtok et flertall i generalforsamlingen mandatet (Terms of Reference) for forhandlingene av en rammekonvensjon om skattesamarbeid. Denne skal forhandles frem i perioden 2025–2027, i en nyopprettet mellomstatlig forhandlingskomité der Norge deltar aktivt.

Støtte til sekretariatet for forhandlingene (UN DESA)

For at forhandlingene skal føre frem, er det kritisk at medlemslandene har tilstrekkelig faglig og teknisk kapasitet tilgjengelig i forhandlingskomiteen i FN. Det kommer av mandatbeskrivelsen:

23. The Secretary-General should be requested to provide the intergovernmental negotiating committee with the necessary facilities and resources, including a technical secretariat from the Department for General Assembly and Conference Management and a substantive secretariat from the Department of Economic and Social Affairs, to support its work.

Det var lagt opp til at UN DESA skulle ansette minst 20 personer til dette sekretariatet, med ekspertise innenfor internasjonal lov og grensekryssende skattespørsmål. Disse temaene er ofte svært komplekse, og sekretariatets faglige støtte vil være viktig for at medlemsland skal kunne forhandle effektivt.

Grunnet blant annet budsjettkutt i FN, har ansettelsesprosessen blitt svært utfordret. Under forhandlingsrunden i august, der Tax Justice Norge selv deltok, var det kun 6 medlemmer i

sekretariatet, og kun én av disse var ansatt direkte. De resterende medlemmene var lånt inn fra andre deler av FN-systemet, uten spisskompetanse innenfor skattesamarbeid.

Dersom forhandlingene ikke kommer i mål grunnet manglende kapasitet i sekretariatet, ville det vært et stort nederlag og tilbakesteg for internasjonalt samarbeid, og svekke arbeidet for nasjonal ressursmobilisering. Arbeidet for en FN-ledet skattekonvensjon er dessuten blant de viktigste reformprosessene i det internasjonale finanssystemet. Med dette som bakgrunn foreslår vi at komiteen ber om en øremerket bevilgning til ansettelse av dette sekretariatet, under kapittel 151 post 73.

Utviklingslands deltakelse

For at skattekonvensjonen skal bli effektiv og representativ, er det kritisk at alle land har mulighet til å delta i forhandlingene på en meningsfull måte. Dette gjelder spesielt for utviklingsland med begrensede ressurser til å bidra aktivt inn i en intensiv forhandlingsprosess. Mandatbeskrivelsen fra 2024 etterspør derfor økonomisk støtte fra medlemsland:

24. Member States and other relevant stakeholders in a position to do so are encouraged to assist in ensuring the full and effective participation of developing countries, including in particular the least developed countries, in the negotiation of the framework convention, including by covering travel and local expenses and through capacity-building.

Under budsjettforslagets kapittel 161 post 73 kommer det at innsats for å etablere en FN-ledet rammekonvensjon om skatt er høyt prioritert. Programmet Skatt for utvikling skal også bidra til "å styrke utviklingslands rolle i utvikling av det internasjonale skattesamarbeidet".

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen, blant annet til oppfølging av Finansiering for utvikling-konferansen fra 2025. Støtte til utviklingslands deltakelse i internasjonalt skattesamarbeid, inkludert FNs arbeid med en rammekonvensjon, er godt forankret i sluttdokumentet fra denne konferansen:

28 (a) We commit to ensure that international tax cooperation is fully inclusive and effective, and beneficial to all. We resolve to strengthen the voice and representation of developing countries in the international tax architecture.

Likevel mangler det en tydelig kobling mellom økt bevilgning og støtte til utviklingslands deltakelse i forhandlingene av en skattekonvensjon. Forslaget til merknad handler derfor om en tydeliggjøring i at bevilgningen under kap. 161 post 73 inkluderer støtte til utviklingslands deltakelse i forhandlingene.

Informasjonsstøtte

Avslutningsvis ønsker vi å kommentere på ordningen for informasjonsstøtte, kap. 170 post 70 Sivilt samfunn. Vi ser ordningen i sammenheng med både Stortingets og regjeringens tydelige støtte til et sterkt sivilsamfunn, inkludert gjennom betydelige tildelinger i statsbudsjettet over lengre tid. I forslaget til budsjett heter det at:

Et mangfoldig og dynamisk sivilt samfunn bidrar til å korrigere myndighetsutøvelse på sentrale områder, og er viktig for å realisere menneskerettighetene, fremme demokrati og deltakelse, bekjempe korrupsjon, fattigdom og ulikhet og støtte opp om kampen mot klimaendringene.

Informasjonsstøtten trekkes frem som et viktig virkemiddel for å fremme en opplyst samfunnsdebatt og kunnskap om utviklingsspørsmål i Norge. Dette er i tråd med regjeringens vektlegging av kunnskapsbasert utenrikspolitikk og bred deltakelse fra sivilsamfunnet.

Samtidig viser en forskningsrapport fra Institutt for samfunnsforskning fra 2022 som ser på informasjonsstøtten, at støttenivået falt etter 2015, og har forblitt på samme nivå siden det (rundt 60 mill. per år). Dette er også å finne i Norads utlysning for ordningens nye tilskuddsperiode, publisert i juni 2025. For å opprettholde bredden og kvaliteten i dette arbeidet, er det viktig at bevilgningen økes i takt med prisøkningen generelt.

For å sikre sammenheng mellom regjeringens politikk og praksis anbefales det at ordningen for informasjonsstøtte styrkes og inflasjonsjusteres, slik at norske organisasjoner fortsatt kan bidra til folkeopplysning, demokrati og internasjonal solidaritet på hjemmebane.